A RÉGIEKET NE FELEDD!

KÖCSÖGÖT FÓTOZNYÍÍÍÍÍ...!

Itt vannak velem, mind a régiek. Emlékben és tapintható valóságban. A régi tárgyak, mögöttük a régi emberek. Gyerekkorból, vagy még onnan is messzebbről.

Szöveg - **Schäffer Erzsébet** / A RÉGIEKET NE FELEDD!

Jött az ember a poros úton, a kezében bot, a fején valaha széles karimájú, mára viharvert, kerek posztókalap, hátán a faládát kunkorodó szélű gurtni szorította a vállához. A kutyák kórusát nem tudta túlharsogni, de nem is akarta.
Lassan ballagott és inkább énekelte, mint kiabálta:
– Itt a drótostót! Drótostóóóót...! Törött köcsögöt, lyukas fazikat fótoznyííí! Itt a drótostóóóóót!
Hogy miért vártam annyira az ismerős éneket, nem tudom. S hogy miért vonzottak kislánykorom óta a vándoremberek, azt sem tudom. De az öreg Janót úgy vártam, mint valami rég nem látott rokont, aki a fagyok múltán, a melegedő nappalokkal, a rigók tavaszi énekével együtt érkezik.
Sose tudtuk, hogy mikor, de hogy jön, azt biztosra vehettük. A kiskonyha hideg sarkában már gyűltek a javítanivalók, azon a tavaszon, amiről beszélek, még nagymama éjjeliedénye is ott díszelgett, valami apró lyuk lett az alján.
Nagymama sok foltozni való edényt rakott félre, az ő udvarában semmi nem volt haszontalan. Amíg lehetett, a lukas lábast, fazekat, repedt köcsögöt megjavíttatta, aztán ha már a konyhában nem szolgáltak, lett belőlük kacsaitató, vagy muskátlit ültetett bele, de kidobni? Olyat nagymama nem ismert. Az öreg Janónak volt hát mindig munkája nálunk, már akkor is volt, amikor még legényesen állt az új kalap a fején és Janikónak szólították a huncut asszonyok. Nagymama rendes fizetséget adott, sose alkudott, amennyit kért a drótostót, szó nélkül megadta. Ebédidőben megterített neki a konyhában, odahoztam a tányéromat én is, és nem hagytam enni, egyre kértem, meséljen. Honnan jött, milyen kanyargós hegyi utakról, milyen embereknek foltozza másutt a fazekakat. És az öreg Jano mesélt. Nem is ebédnél, inkább munka közben. Az ebédet hamar elintéztük. A drótostót előtte is, utána is keresztet vetett, mormogta az imáját az ő nyelvén. Aztán az asztal alá rakta szépen a hokedlit.
– Na, mennyünk kisasszonka, szógájjuk meg az ételt.
Visszaültünk a kiskonyha elé a kincses faládikája mellé, abban aztán volt minden. Ott tartotta a szerszámait, a mindenféle színű és alakú fémlemezeket, drótokat, gumidarabkákat. A szegecseket is drótból csinálta. Háton hordott kis műhelye volt, de nem hiányzott belőle semmi. Néztem, ahogy valami kopott tartályból tüzet csihol – egy kezdetleges benzinlámpa volt a bűvös szerkezet, annak segítségével forrasztotta meg, amit forrasztani kellett.
Ezt is izgalmas volt látni, ahogy a lángba tartott páka megtüzesedik, s az apró cindarabka ráterül a lyukra. De a drótozás, az mindenek előtti rangot élvezett a szememben.

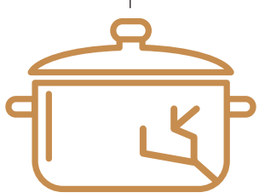

A lyukas fazekakat, lábasokat a térde közé szorította az öreg Jano. Vékonyka kilyuggatott fémlemezeket illesztett a lyukra kívül is, belül is, valami ragasztóval megkente, hogy odatapadjanak, a lukakon átbújtatta a drótot, fogóval jó erősen megtekerte, majd megkalapálta a lapocskákat, és kész volt. Hát ezt én nagyon élveztem végigkövetni.
És az öreg drótostót közben mesélt. Mesélt a hegyi tündérekről, akik éjszaka meglovagolják a nyájak legszebb juhait, elcsábítják a hegyi pásztorokat, s elcsalják a szép lányokat, hogy velük tündérkedjenek. Mesélt a faúsztatókról, a hegyi patakokon leúsztatott hatalmas faóriásokról, amiket aztán a lelassult folyókhoz érve, uszállyá kapcsolnak össze a faúsztatók, s azon utaznak végtelen hosszan, nehéz izmaik kormányozzák a tutajt, míg céljukhoz, a fűrésztelepekhez nem érnek. Kemény legények a tutajosok, szép szál férfiak, de örök veszélyben élő, nyugtalan vándorok. Jano is utazott a tutajukon, de örült, amikor partot értek.
Mesélt Maricáról, a kékszemű, lenfonatú leánykájáról, meg Antonról, a fiáról, akit már tanítgat a mesterségre.
Azon a tavaszon, amiről mesélek, késett az öreg drótostót. Pedig nagyon vártam, mert ha felhangzott az utcánk végében: Itt a drótostóóóót!, akkor már visszavonhatatlanul megjött a tavasz, a vizeket szárító szél nyomán a tócsák szeme egyre kisebb lett, a böjti fagyok már kiengedték szorításukból a gyümölcsösöket, s a húsvét is közeledett a feltámadás örömével, s azzal a felszabadult reménnyel, amit a piros tojás és a bárány csak színesít, a locsolók dévajkodása még örömösebbé tesz. A templomok mélyén csendesen visszhangzott a hozsánna, elmúlt a húsvét, feltörtük az összes piros tojást, elfogyott a sonka... Hol lehet az öreg Janó? – kérdezte egyik este nagymama is, de nem jött rá felelet. Ahogy az öreg drótostót sem jött. Sem akkor, sem később.

Gyűltek a foltozni való edények nemcsak a mi kiskonyhánkban, de a falu többi házában is.
És nyár derekán végre felhangzott az ismerős kiáltás:
– Itt a drótostót! Törött köcsögöt, lyukas fazikat fótoznyííí, életlen kést köszörűűűnyi! Itt a drótostóóóóót!
Öreg bicikli gördült a falunk utcáján, a nyergében fiatal drótostót. Fején nagykarimájú kerek kalap, hátán ismerős faládika, a biciklire szerelve zsák. Megállt a kapunk előtt. Bekiáltott, itt a drótostóóót! S amikor kiszaladtunk, a mellére bökött:
– Én az Anton, a Jano fia.
Nagymama behívta, a konyhában mesélte el, mi történt.
A tél megbetegítette az öreg Janót. Megfázott, lázzal küzdött heteken át. Elapadt a kedve. Lassan mesélt Anton, nehezen formálta a magyar szavakat. S nemcsak a szavak, hanem amit takartak.
A kékszemű, lenszőke Marica nagylánnyá serdült. A Vág mentén egy városkába került, két kisgyerek mellé, pesztrának. Jó dolga volt, megbecsülték, dolgos, nevetős lány volt, ő is megbecsülte magát. Szerette a két kisgyereket, sokat sétált velük a Vág partján. Mesélt nekik a vízi tündérekről, az odúk lakóiról, az éjszakai égbolt titkairól. Hogy ott-e vagy másutt, egy tutajoslegény rávetette a szemét. Rávetette, rajta is felejtette. Nem telt bele sok idő, a tél végén, amikor már olvadó jégtáblák úsztak a Vágon, elment vele Marica.
Előtte lánykérőbe indult a tutajos a hegyek közé. De az öreg, beteg Jano nem adta a lányát. Azt mondta, veszélyben élő, örök vándor felesége lenne, nem adja hozzá. Marica kért, rimánkodott, hogy ez a tutajos más ember, nem iszik, gyűjti a pénzt. Kicsi házra, kicsi gyerekre, kicsi tutajra... Nem válaszolt Jano. Nem beszélt többet. Harmadnapra örökre lehunyta a szemét.
Az Anton elhallgatott. Befejezte a történetet.
– A Marica férjhez mente magát. A tutajos rendes ember, megvette bicikli, tudni kést éleznyi, fazikat fótoznyi...
Meg is mutatta. Bakra állította a biciklit, a nyergében ülve köszörűkövet hajtott. Kis vályúban víz folyt a kőre, szikrázva élesítette a késeket. Az asszonyok a faluban, ahol megállt, sorba álltak, mindnek volt éleznivalója. Anton akkurátusan újságpapírba csavarta a frissen élezett kést, úgy adta a gazdájának.
Nézem az ívben röpülő szikrákat és az öreg Janót látom. S még nem is sejtem, hogy egyszer majd az unokámnak egy verset olvasok, s akkor is Janó, a drótostót jut az eszembe, gyerekkorom emlékekbe vesző, kedves embere.

Egyszer vót
- hó' nem vót -
Volt egyszer egy
drótos tót.
Drótos tótnak
keze, lába.
Hátán volt a
ládikája.

Ládikában
lemez, bádog.
Bejárt vele
fél-világot.
Egyszer vót,
- hó' nem vót-
elmaradt a
drótos tót.

Nem ugatott
kutya rája.
Nem zörgött a
ládikája.
Nem zörgött a
lemez, bádog.
mégsem lyukas
a kannátok!

Szőjem tovább
hát a szót?
Beteg lett a
drótos tót...
Azóta tán
meg is hótt...

(Kopré József verse)